

Лекція 7. Управління прибутком на підприємстві

1. Менеджмент формування і використання прибутку на підприємстві.
2. Управління формуванням прибутку від операційної діяльності підприємства.
3. Планування прибутку як складова управління фінансами підприємства.

1. Менеджмент формування і використання прибутку на підприємстві

Прибуток - це форма грошових накопичень, економічна категорія, що характеризує фінансовий результат виробничої і господарської діяльності підприємства.

Прибуток є головним джерелом грошових накопичень підприємства. **А тому воно повинно постійно прагнути до його збільшення, для чого необхідно:**

- нарощувати обсяги виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг);
- розширювати, орієнтуючись на ринок, асортимент і якість продукції;
- здійснювати заходи щодо зниження витрат на виробництво;
- з максимальною віддачею використовувати виробничий потенціал;
- кваліфіковано проводити цінову політику, грамотно будувати договірні відносини;
- впроваджувати нові технології для випуску конкурентоспроможної продукції;
- ефективно використовувати грошові ресурси, забезпечуючи їх максимально можливу віддачу.

Роль прибутку в економіці і фінансах підприємства визначається наступним:

по-перше, прибуток характеризує реальний економічний результат в грошовій формі, отриманий підприємством;

по-друге, прибуток має стимулюючу функцію. Він є не тільки фінансовим результатом, але і основним елементом формування грошових ресурсів підприємства. Разом з тим прибуток - це серйозне джерело соціально-економічного розвитку підприємства, матеріального стимулювання праці і виробництва;

по-третє, через прибуток підприємство виконує свої основні зобов'язання перед бюджетами всіх рівнів.

Прибуток показує помилки у використанні коштів, організації виробництва, збуту продукції.

Основним джерелом формування власних фінансових ресурсів підприємства є операційний прибуток, який утворюється в результаті виробництва і реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, а також від здійснення інших видів діяльності, які не є фінансовою та інвестиційною діяльністю.

Прибуток (збиток) від операційної діяльності підприємства утворюється як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат, витрат по збуту та інших операційних витрат. При цьому **валовий прибуток (збиток)** розраховується шляхом вирахування з виручки від реалізації ПДВ, акцизів, інших відрахувань і собівартості відвантаженої продукції.

Прибуток від інвестиційної та фінансової діяльності може формуватися за рахунок:

- доходів від участі в капіталі, які характеризують прибуток, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства;
- інших фінансових доходів у вигляді дивідендів, відсотків та інших надходжень від фінансових інвестицій;

- інших доходів, що включають прибуток від реалізації фінансових інвестицій, продажу необоротних активів і майнових комплексів, і інші надходження, не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

В процесі фінансової та інвестиційної діяльності підприємства можуть виникати певні витрати:

- витрати за відсотками та інші платежі, пов'язані із залученням позикових ресурсів;

- збитки, нанесені інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства;

- собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; уцінки фінансових інвестицій і необоротних активів; інші витрати не зв'язані з основним виробництвом корпорації.

Таким чином, **прибуток (збиток) до оподаткування** розраховується алгебраїчним підсумовуванням прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів і витрат. Після виключення податку на прибуток отриманий фінансовий результат має назву **чистий прибуток (збиток)**.

Чистий прибуток використовується наступним чином:

а) на державних і приватних підприємствах на їх розсуд направляється до фонду накопичення і фонду споживання. Співвідношення відрахувань чистого прибутку до цих фондів залежить від політики розвитку;

б) на АТ чистий прибуток розподіляється так:

- утворення резервного фонду;

- виплата дивідендів за привілейованими акціям і відсотків по облігаціях;

- фінансування чергової емісії;

- відрахування на потреби виробництва;

- виплата дивідендів по простих акціях.

2. Управління формуванням прибутку від операційної діяльності підприємства

На обсяги одержуваного підприємством операційного прибутку впливає безліч різних чинників, які можна звести в наступні три групи:

а) фактори, що визначають виручку від реалізації продукції, робіт, послуг (ринковий попит, ціни, обсяги продажів);

б) фактори, що обумовлюють механізм витрат (собівартість продукції, адміністративні та інші витрати);

в) фактори, пов'язані з оподаткуванням (прямі і непрямі податки, обов'язкові відрахувань і платежі).

У зв'язку з цим основні напрямки управління утворенням прибутку від операційної діяльності підприємства повинні передбачати:

1. Аналіз стану і динаміки операційного прибутку, в тому числі по номенклатурі продукції (робіт, послуг), виявлення позитивних і негативних чинників, що впливають на його формування.

2. Визначення можливостей збільшення виробництва і реалізації рентабельної продукції за рахунок поліпшення її якості та конкурентоспроможності на ринку, розширення маркетингових досліджень.

3. Вироблення відповідної політики цін, що забезпечує зростання споживчого попиту на товари, роботи і послуги підприємства.

4. Коригування асортименту продукції з точки зору максимізації одержуваного прибутку.

5. Розробку заходів щодо зниження собівартості продукції (робіт, послуг), адміністративних та інших витрат, дотримання режиму економії матеріальних, паливно-енергетичних та інших ресурсів.

6. Використання прийомів і методів управління формуванням прибутку в процесі реалізації конкретних видів продукції.

3 . Планування прибутку як складова управління фінансами підприємства

Див. Лекція 12, питання 2.